

M T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.

Ser.

133

Title: *Aitareya Brahmana*
(Pancham Panchika)

late

133

	Aitāreya Brāhmaṇa	
	(१२५५ ५१३१)	: Title
	Pauchama	: Author
	Pauchika	: Editor
		: Year, Vols.
		: Publisher
		: Remarks
133		

५ त

अथ शास्त्रसहितं भाष्यं विष्णुसंस्कृतं

विष्णुसंस्कृतं विष्णुसंस्कृतं विष्णुसंस्कृतं

काव्य

अथ पंचमपंचिकाभाष्यं

133

श्रीवक्तुं त्रयनमः ॥ श्रीसरस्वत्ये नमः ॥ श्रीसीतारामचंद्रभ्यां नमः ॥ ३ ॥ विश्वे
 देवा देवतास्तृतीयमहर्षिस्तिसप्तदशस्तोमो वैरूपं सामं जगती चंदो यथा देवतमे नैनय
 थास्तोमं यथा सामं यथा कंदं संप्रोतियऽएवं वेदं यद्देसमानोदर्कं तत्तृतीयस्याऽऽरूपं
 यदश्वमद्यदंतवद्यत्पुनराहृतं यत्पुनर्निर्नृत्तं यदंतवद्यत्पर्यस्तवद्यत्त्रिवद्यदंतं रूपं यदुक्त
 मेपदे देवतानिरुच्यते यदसौ लोको भुदितो यद्देरूपं यज्जागृतं यच्च तमेतानि वै तृती
 यस्याऽऽरूपानि युष्माहि देवहूतमो अश्वो अग्नेरथीरिवेति तृतीयस्याऽऽज्यं भ
 वति देवा वै तृतीयेनाऽऽस्वर्गं लोकमायं स्तानसुरारक्षां स्यन्त्वारयंतते विरूपाभव
 तविरूपाभवेति भवंत आयं स्ते पादिरूपाभवतविरूपाभवतेति भवंत आयं स्ते

५ त

रूपं सामां भवत्तद्देरूपस्य वैरूपत्वं विरूपः पाप्मवाभूत्वा पाप्मानमपहृते यऽएवं वेदताऽ
 स्मान्नेवागच्छति समेव सज्यंते तानश्वाभूत्वा पद्भिरपाघ्रत यश्च दश्वाभूत्वा पद्भिरपाघ्रत
 तदश्वा नामश्वात्तमभुते च यत्कामयत यऽएवं वेदतस्मादश्वः पशूनां जीवेष्ठः तस्तस्मा
 दश्वः प्रयऽपदाहिनस्त्यपपाप्मानं हते यऽएवं वेदतस्मादेव दश्ववदाज्यं भवति तृतीह
 नितृतीयस्याऽऽरूपं वायवायाहि वीतये वायो याहि शिवादि वऽऽश्ववायवेषां सुताना
 मामित्रैर्वरुणैर्वयमश्विना वेहगुतमाया व्याजिभिः सुतं सज्जुर्विश्वेभिर्देवीभिरुतनः
 प्रिया प्रिया स्त्रियो छिहं प्रउगं समानोदर्कं तृतीये ह नितृतीयस्याऽऽरूपं तं तमिडा
 धसेमहे च यऽऽऽस्य सोमाऽऽतिमरुत्वतीयस्य प्रतिपदनुयरो निनृत्तवत्त्रिवद्यदंत
 ये ह नितृतीयस्याऽऽरूपं मिडनेदी यएदि हीत्यभ्युतः प्रगाथः प्रनूनं ब्रह्मणस्पति

ये ल

तीये हनित तीये स्या को रूपं पारा वराम रुतो धृष्टोक्त सः इति मा रुतं बहूभि व्याहृत्य मंतो बहूत
 त्तीयम हस्त तीये हनित तीये स्या को रूपं नात वेद से सुन वाम सोम मिति नात वेद स्या च्युता
 त्वमने प्रथमोऽ अगिरा रु बिशिति नात वेद स्या पुरस्ता दुद के त्तीये हनित तीये स्या को रूपं
 त्वमि त्यु त्तरं य ह मभि वदति संतत्ये संतते स्म हे र य व कि न्ते र्पति यः एवं वि द्वां सो यांति
 ॥ २॥ आप्यते वै सोमाऽ आप्यते बुदां सिद्धं त्तीये हं न्ये त देव तत उ कि ष्ये त वा गि से वत
 देत दक्षरं चक्षरं वा गि से क मक्षर मक्षर मिति अक्षरं सः एवैष उ त्तर स्म हो वा गे कं गोर क द्यो
 रे कं ततो वै वा गे व चतुर्थ म ह र्व हति त य चतुर्थ म ह न्यै र व यं त्ये त देव तद क्षर मभ्या य च संतद
 र्व यं त्ये त प्र वि भा व वि षं ति चतुर्थ स्या कः उ द्यत्याऽ अ न्नं वै न्यै र वा य दे त वा अ भि गे ह्ना म्भ
 रं यथा न्ना यं प्र जा यते त य चतुर्थ म ह न्यै र व यं त्ये न्न मे व तत् प्र ज यति न यं त्ये न्ना य स्य प्र जा

ति ५

येन स्मा चतुर्थ म ह र्जो त इति चतुरक्षरेण न्यै र व ये दि त्या हुं श्व त्त्वा दां चे प शवः पशु ना
 म व रु ध्यै चतुरेण न्यै र व ये दि त्या हुं स्त्र यो वा इ मे त्रि द तो लो काऽ एषा मे व लो का नाम नि जि
 त्या का क्षे वै रेण न्यै र व ये दि ति ह स्मा ह उां ग ला य नो वृ त्ता मो ह ल्य पृ का क्षरे वै वा गे ष वा व स
 प्रति न्यै र व ये ति यः एका क्षरेण न्यै र व ये ती वि द्य क्षरे णै व न्यै र व ये ति षा याऽ एवं दि प्रति षा वै
 पुरु षं श्व त्त्वा दाः पशु वा ज य ज मान मे व त इति प्रति षं चतुष्पा स्य पशु पु प्रति प्रति षा य यति त स्मा
 द्य क्षरे णै व न्यै र व ये न्यै र व तः प्रा त र बु वा के न्यै र व यति मु र व तो वै प्र जा अ न्न म द ति मु र व तः एव त
 हं ना य स्य य ज मान द धा ति म ध्य त आ ज्ये न्यै र व यति म ध्य तो वै प्र जा अ न्न धि नो ति म ध्य तः
 एव त द न्ता य स्य य ज मान द धा ति मु र व तो म ध्य दि ने न्यै र व यति मु र व तो वै प्र जा अ न्न म द
 ति मु र व तः एव त द न्ता य स्य य ज मान द धा ति त दु भ य तो न्यै र वं परि गृ ह्णा ति स व ना भ्या म न्ना

[illegible]

x पा. ३. २

विंशतिर्गो यथा पुनः प्रायणीयं तदहं स्तनचतुर्थस्याहो रूपं तदेतदहं स्तनमशस्तमया
तयामसक्तं यजः एव साक्षी तद्यदेतच्चतुर्थस्याहो आयं भवति यथा देवतद्यजंत न्वेता यमवतसु
न रूपयति संतत्ये संततेस्त्र हे रथावलि भैर्यंतियः एवं विहंसोपति वायो शुक्रो अयामितवी
हि होत्रा अवीताः वा यो शतं हरीणां मिंद विंश वायवेष्वां सोमा नामाचिकितान सुकृत अफनो वि
विंशतिरुतिभिस्त्यसु गो अफुणामयसं रंदिनं रिपुं मवितमेन दीतं इत्यानु दुभं प्रजगमोति च
x यो ननु चतुर्थदनिचतुर्थस्याहो रूपं तं वायवे निरुपमं इति मरुत्व तीयस्य प्रपतिष दीमह
इत्यभ्यायाम्यामिवैतदहं स्तनचतुर्थस्याहो रूपमिदं सोसुतसामंध अइनेराय एदि हि प्रो
ब्रह्मण स्याति रग्निर्न तावत्सोमक्रतुभिः पिन्वां पयः प्रव इडा य वृद्धतः इति यथमेनाहो स
मान आतान चतुर्थे हनिचतुर्थस्याहो रूपं अधी हव इदं मारिण्य इति सूक्तं हव चतु

सिं-

ब्रह्मविबलुर्थस्य क्लोरूपं मरुत्वां वंद्युषा रणायेति सूक्तं भुयं सहो रणमिहतं दुर्वेमेति हवर्त्तुर्थे
 हनिबलुर्थस्य क्लोरूपं तदुवैष्टुभं तेन प्रतिष्ठितं परेन सवनं दाधाराय तनो देवतेन न प्रच्यवते ॥ १ ॥
 २ तुर्थे हनिव स्मन्नुमाधिनं दुव इति पर्यासो हवर्त्तुर्थे क्लोरूपं ता उगायत्रो वा एतस्य अहस्य मध्यं गा पने
 दिनं बहंतित हतं कंदो बहति यास्मिन्नि विहाय तं तस्मा क्कायत्रा पुनि विदं दधाति पिवा सो
 ममिदं मंदतुत्वा श्री धी हव विविषान स्यादिरिति वैराजं एष भवति बाहते हनिबलुर्थे हनि
 क्लुर्थे स्या क्लोरूपं यद्वा वा नेति धाय्या च्युता त्वामिह हवाम ह इति बह तो यो निमनुनि
 वर्त्तयति बाहते यत्तं ह्येत दस्य तने न त्वमिदं प्रत्तिष्ठिति साम प्रगा धो शस्ति हाजनि
 तति जात वा श्री तुर्थे हनिबलुर्थे स्या क्लोरूपं यद्वा वा जिने देवत्त तमिति ता श्च्युतः
 ॥ ४ ॥ कुह अत इदं कस्मिन् न द्योति स्सुक्तं वेमदं विरिफितं विरिफितं स्य क्लेष

गायत्रो

श्री तुर्थे हनिबलुर्थे स्या क्लोरूपं युधस्य ते वषभस्य स्वराज इति सूक्तं भुयं गभीरं जनुषा भुयं
 मिति जात वच्च तुर्थे हनिबलुर्थे स्या क्लोरूपं तदुवैष्टुभं तेन प्रतिष्ठितं परेन सवनं दाधाराय तनो देवतेन न प्रच्यवते ॥ १ ॥
 नो देवतेन न प्रच्यवते त्वमुवः सत्रा साह मिति पर्यासो विश्वा सुगीर्षी यत मित्यभ्यायां म्य
 मि वैत दहः स स्तेन वलुर्थे स्या क्लोरूपं ता उगायत्रो वा एतस्य अहस्य मध्यं दिनं बहंतित
 हतं कंदो बहति यास्मिन्नि विहाय तं तस्मा क्कायत्रा पुनि विदं दधाति व श्चो देवस्य नेतु
 स्तवितु सविर्व रेण्य मा वि श्वदेवं सत्यति मिति वै श्वदेवस्य प्रतिपदनुवरो बाहते हनि
 वलुर्थे हनिबलुर्थे स्या क्लोरूपं मा देवो यातु सविता सुरत्न इति सा वित्रमति वलुर्थे हनिव
 तुर्थे स्या क्लोरूपं प्रया वा य ईः धृथि वी नो मा भिरिति चावा धी धी वी य प्रोति वलुर्थे हनिव तुर्थे स्या
 क्लोरूपं प्रच्युभ्यो हत मि व वा च मिष्य इत्या भि प्रोति व वा चामिष्य इति वलुर्थे हनिव तु

पंचमस्याहोरूपं पस्यांच न्यायाविहं गतिं च ब्रह्मण्येते शोतमल तीयस्य प्रतिपद्योर्जनं ४
 येति पंचमेहनिपंचमस्याहोरूपं मिंड इ सोमपाः एक इ इने दाप एदिह उतिष्ठ ब्रह्मण्येते नि
 र्वेता त्वं सोम कृतभिः पितृं स्यादृ हृदि शय गापतेति द्वितीयेनाहोसमान आतानः पंचमेह
 निपंचमस्याहोरूपं मवितासि सुचतो एक बहिष्यतस्तुक्तं मद्रूपां इ पंचपदं पंचमेहनिपंच
 मस्याहोरूपं मिहासोम इन्द्र इति सुक्तं मद्रूपां इ पंचमपदं पंचमेहनिपंचमस्याहोरूपं मिड
 पितृभ्यं सुतो मरापोतस्तुक्तं मद्रूपां इ पंचमपदं पंचमेहनिपंचमस्याहोरूपं ता उगा य आगा य आ
 ते मद्रूपां इ इमी इ इति ययो सोनेति न प्रतिपंचमेहनिपंचमस्याहोरूपं ता उगा य आगा य आ
 वा एतस्य ग्रहस्य माथां दिनं व हंति तदेतं च दोष हति यस्मिन्निव हीयते तस्मात्ता यत्री पुनि
 विदं धाति ॥ १ ॥ महानाम्नी धनस्तु वतेशा करेण साम्ना राथं तरेण हनिपंचमेहनिपंच

क

मस्याहोरूपं मिंडो वा एताभिर्महानात्मानं नियमिमा ततस्यान्महानास्यो थो इमे वै लोका महानास्यो इ
 मे महानास्यो नै लोका अनापतिः सुष्टुदं सर्वमशक्रो द्यदिदा किं च यदि मा लोका अनापतिः सुष्टुदं सर्व
 मशक्रो द्यदिदा किं च तच्छक्यं भवैस्तच्छरीणां शकरी त्वं ता उर्ध्वाः सीमोभ्यस जत य हर्धाः सीमोभ्यस
 जत तसिमा अभवैस्तसिमा नां सिमा त्वं स्वादेरि छाविषवतः अपनो हरिभिः सुतमिंडं विभवा भवी
 धन्ति तानि रूपो वषणवान् अस्मिमा अहन्धन्वा न्यंचमेहनिपंचमस्याहोरूपं य एवावेति धाया
 युता भित्वा अरनो नुम इति रथं तस्य यो निम नुनिवर्तयति राथं तरेण तदहरायतने नमोषुत्वा
 वाय अनेति साम प्रणथा ध्यास वा न्य श्रु रूपं पंचमेहनिपंचमस्याहोरूपं य मरुषु वाजिनं देव
 प्रतमिति ताक्ष्यो युतः ॥ २ ॥ ॥ प्रदं ब्रह्म वक्तुर्ये धाविथोतस्तुक्तं पां इ पंचपदं पंचमेहनि
 पंचमस्याहोरूपं मिंडो वा एताभिर्महानात्मानं नियमिमा ततस्यान्महानास्यो थो इमे वै लोका महानास्यो इ

रूपं सवामदासस्तवविजश्वनन्या इति सूक्तं महत् पुत्रं तेन प्रतिष्ठितपदेन सक्कंदाधारायत
 नो देवैतेन न प्रव्यवते तां प्रदं वा ज्ञायामसीति पर्वा सः सहषाष्टमो भुवदिति पशुरूपं पंचमेह
 निपंचमस्याहो रूपं ता उगाय योगाय गोवा एतस्य ग्रहस्य मध्यं दिनं बहंतित दैत छंदो बहंतिय
 स्मिन्निविद्यायते तस्या ह्यपत्री पुनि विरं द्यातित सवितुर्दृणी महे या नो देव सवितारतिवे
 श्वदेवस्य प्रतिपदं नुवरो राथंतर रहनि पंचमेह निपंचमस्याहो रूपं तु दुष्पदेवः सविता दमूनाइ
 तिसावित्रमादा शुष सुवति श्ररि कामाति वामं पशुरूपं पंचमेह निपंचमस्याहो रूपं मही धावा
 दथिवा इह ज्येष्ठ इति धा वा दथिबीय रुव द्वाक्षति पशुरूपं पंचमेह निपंचमस्याहो रूपं मभर्वि
 स्वावाज इति नो अ उत्या भववा जो वेपशवः पशुरूपं पंचमेह निपंचमस्याहो रूपं स्तुतेन सुष्ट
 तनव्य साभिरिति वे श्वदेव सव्या सवस्य पशुरूपं पंचमेह निपंचमस्याहो रूपं हविष्णां तमजरं स्व

विदी सग्निमारुतस्य प्रथं दृ शिष्यसं वमेह निपंचमस्याहो रूपं वपुर्नैतच्चिकितुषे चि
 दस्त्विति मारुतं वपुष्यसं वमेह निपंचमस्याहो रूपं जातवेदसे सुन रांम सोममिति जा
 तवेदस्याचुताग्निर्होताग्रहपतिः सराजेति जातवेदस्य मध्याह्नव पशुरूपं पंचमेह निपंच
 मस्याहो रूपं ॥ ३ ॥ देव सेत्रं वा एतं च छमह देव सेत्रं वा एत आगच्छति येष छमहरा
 गच्छंति न वेदेवा अन्योन्यस्य गेहव संविनर्तुः क्रतुर्गृहव सतीत्या दुस्तवथायथ मृत्विज
 क्रतु या जानयंतां संप्रदायत दधत्तु कल्पयंति यथायथं जनतास्तदाहुर्नैर्तु प्रेषैः
 प्रेषितव्यं नर्तु प्रेषैर्तुष दूत्यं वा वा क्रतु प्रेषा आप्यते वा कषणे हुनीति यदुत्तु प्रेषैः प्रेषोयुर्यद
 तु प्रेषैर्तुष दूत्यं वा वा क्रतु प्रेषा आप्यते वा कषणे हुनीति यदुत्तु प्रेषैः प्रेषोयुर्यद
 नैव षड् पुरचुता राहस्य च वे रय हास्याणा त्रजापतेः पशुभ्यो जिहार्दुस्तस्यादग्नेभ्य एवा
 वि प्रेषितव्यं नर्तु प्रेषैर्तुष दूत्यं वा वा क्रतु प्रेषा आप्यते वा कषणे हुनीति यदुत्तु प्रेषैः प्रेषोयुर्यद

× सवनयो २

तावत्सर्वव्यवन्तेन यत्प्रसादात्प्रजायतेः पशुभ्योजिह्वायन्ति ॥ ४ ॥ ॥ १ ॥ पारुळे
पीरुपदधति सर्वयोः पुरस्तात्प्रस्थितया ज्ञानां रोहितवैनामेतच्छंदो यस्यारुळेपमेते
नवाइंद्रः सप्तस्वर्गाः ऋकोकानरोहरोहति सप्तस्वर्गाः ऋकोकान्यः एवं वेद तदा दुर्ययं नम
पदा एव पंचमस्या ऋको रूपं बहुदाः षष्ठस्याथ कस्मा सप्तपदाः षष्ठे ह्यस्य तद्विषयं इति षष्ठिरेव
हः षष्ठमहराश्रुतं यं पृच्छिष्ये तदहं यं सप्तमं तदेव सप्तमेन पदेनाभ्यारभ्य वसंति वाचमे
वतत्पुनरुपयन्ति संतत्ये संतते रश्मिरेव वच्छिन्नेर्यति पदं एव विद्वांसो यन्ति ॥ ५ ॥ ॥ १ ॥
॥ देवास्मरावाऽएषु लोकेषु समयन्तं तत वै देवाः षष्ठे वै नैवान्ते न्यो लोकेषु सोमरात्याणु ९
दंततेषां यान्मंतर्हस्ती नानि वस्स न्यादवतनद्यदेतत्पदं पुनः पदं स एवांकुश आसंजना
या द्विषतो वसुदत्ते निरेन मेभ्यः सर्वेभ्यो कोकेभ्यो नुदतयः एवं वेद ॥ ६ ॥ ॥ १ ॥

× संस्तान्यादाय समुद्रं प्रोथत न एतेनैव छंदसानुहायातर्हस्तीनामि २२ वसुत्या

६

षोर्वदेवता षष्ठमहर्वति त्रयस्त्रिंशस्तोमो रैव तं सामाति कुंदाच्छंदो यथा देवतमेनेन यस्ताथा
स्तोमयथा सामयथा छंदसं साराधोतियः एवं वेद यदैव समानो दकंतत्पृष्ठस्या ऋको रूपं यथैव लृती
यमहस्तदेतत्पुनर्यत्पृष्ठं यद्वैव ददंत वद्यत्पुनराहृतं यत्पुनर्न नृत्तं यद्वैव ददंत वद्यत्पुनर्यत्पुनर्न नृत्तं यद्वैव ददंत वद्यत्पुनर्यत्पुनर्न नृत्तं
यदंतं रूपं बहु तमेपदे देवतानि रूच्यते दयदसौ लोको न्युदितो यत्पारुळे पं य सप्तमपदं यन्ता
राशं सं यन्नामाने दिष्टं यदैव तं यदति कुंदायत्कृतं यत्पृथ्वी यस्या ऋको रूपं मेतानि वै षष्ठस्या ऋको
पाण्ययं जापतमनुषो धूरी मणीति षष्ठस्या ऋको आज्यं भवति पारुळे पमेति कुंदा सप्तपदं षष्ठे ह
निषष्ठस्या ऋको रूपं स्तीर्णं बहिर्द्वि रूपं नायाहि वीतय आचारं योनिपुत्रान् वक्षसद्वसे सुषुमा
यातमा दिभिर्युवांस्तोमेभिर्देवयंतो अश्विना वर्मह इन्द्र एषां विरास्त ओषधो षणो अग्नेष्टणु
ह्रि विमाळितौ ये देवा सो दिव्येकादश स्ते यमददा इमं समृण्युतमिति प्र० उगो पारुळे पमि
ति कुंदाः सप्तपदं षष्ठे ह निषष्ठस्या ऋको रूपं सप्तव्योमिहानां मेति मरुत्वती यस्य प्रतिपदं तो वै

महदंतः षष्ठमहः षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु
 नं ब्रह्मणस्पतिरग्निर्नृतात् सोऽकृत्तुभिः विन्वस्युपो न किः सुप्रसारथमिति तृतीयेनाक्रासमानः
 भातानः षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु
 हनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु
 मरुतः इत्यहोसोममिति सूक्तं तेभिः साकं विबुधैश्च खादत्यतो वैखादोतः षष्ठमहः षष्ठह
 निषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु
 इमिति पर्यासि स्वर्मनतः जितमित्यतो वैजितमंतः षष्ठमहः षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य
 योगायावा एतस्य अहस्य मध्यादिनं वहति तदेतत्तु दोवहति यस्मिन्नि विद्धीयते तस्मादायत्री
 पुनिविदधातिरेवतीर्नः सधमादेरेवं इव तस्मातेतिरेवतः षष्ठमहः षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य
 होरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु

येतदहोरायतनेन इमिदेवतातयः इति सामप्रगाथो निनतवा षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः
 वरुतमिति ताक्ष्याः सुतः ॥ ७ ॥ एंड्याहोपनः परावत इति सूक्तं पांरुकेपमति कंदाः सप्तपदं
 षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु
 रेकोरयिपतेरयाणामिति सूक्तं स्थमातिष्ठतु विन्म्या स्येभाममित्यतो वै स्थितमंतः षष्ठमहः
 षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः पञ्चनं एतद्विष्णु
 उपनो हरिभिः सुतमिति पर्यासः समानोदकं षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य सोमादं इनेदीयः
 एतस्य तस्य अहस्य मध्यादिनं वहति तदेतत्तु दोवहति यस्मिन्नि विद्धीयते तस्मादायत्री पुनिवि
 दधातिरेवतीर्नः सधमादेरेवं इव तस्मातेतिरेवतः षष्ठमहः षष्ठहनिषष्ठस्याहोरूपं यदं इत्यस्य

पतसविदुर्वरेण्यदोषो आगदिमनुचरोतोवैगतमतः षष्ठमहः षष्ठेहनिषष्ठस्याज्ञोरूपमुद्रुष्टुदे
 वः सवितासवायेतिसावित्रंश्च तमतदपावक्रिरस्त्रादित्यतोवैस्त्रुतमतः षष्ठमहः षष्ठेहनि
 षष्ठस्याज्ञोरूपंकरापूर्वाकतरापरायोरितिशावापथिवीयसमानोदकंषष्ठेहनिषष्ठस्याज्ञो
 रूपंकिमुश्रेष्ठः कियविष्णो नः आजागं नुषनावाजाः अश्वरम्भस्याऽस्याऽवेना राशंसंविद्वष्ट
 हनिषष्ठस्याज्ञोरूपंमिदमिष्टोरो इंग्रत्वेवचायेयतेनदक्षिण्या समक्ताऽस्त्रितिविष्वदव
 नाभानेदिष्टंशसतिनाभानेदिष्टं वैमानवब्रह्मचर्यवसतन्धातरोनिरभजन्सोब्रवीदसुकिंमत्वा
 मभाक्तेत्येतमेवनिष्ठावमववदिता रुमित्यनुवंसस्मा दाय्येताहिपितरं पुत्रानि छावोववदितेत्येवाव
 क्षतेसपितरतरमत्या ब्रवीत्वां ह्वावमस्यतताभाश्चुरितितं पिता ब्रवीन्मा पुत्रकतदा दृथा अणि

रसोवाः इमे स्वर्गा यत्नोकाय सत्रेमा सतेते षष्ठ षष्ठमेवा हुरा गत्य पुष्टं तितानेते स्त्रुक् षष्ठे हनि
 शंसयतेषां यसहस्रं सत्रपरिवेषणंत त्रेस्वर्यतो दास्यंतीति तथेति तानुपेक्ष्यति गृणीतमान
 वंसुमेधसः इति तमबुवन्किं कामो वदसीती दमववः षष्ठमहः प्रजापयानीत्यब्रवीदथय
 हः एतसहस्रं सत्रपरिवेषणंत मेस्वर्यतो दत्तोति तथेति तानेते स्त्रुक् षष्ठे हन्यशंसयत्र
 तोवैते प्रयत्नमजानन्स्वर्गं लोकं त ददेत स्त्रुक् षष्ठे हनिशंसतियज्ञस्य प्रजाये स्वर्ग
 स्य लोकं स्यानुख्यायेतं स्वर्यतो ब्रुवन्नेतत्रे ब्राह्मणसहस्रमिति तदेन समाकुर्वाण
 पुरुषः छच्छरावाः स्युत्ररतउपो छाया ब्रवीन्मम वा इदं मम वैवा स्त्रुहमिति सो ब्रवीन्
 मत्पवा इह इति तम ब्रवीत दनोतवैवपितरि पश्व इति सपितरमेतं पिता ब्रवीन्

ननुते पुत्रकादृष्टियदुरेवमइत्यब्रवीत बुभुक्षुः कृच्छ्रशर्वास्तु चरत उपोदतिष्ठन्मम वा इदं मम वै
 वास्तुहमित्यादिनेति तं पिता ब्रवीत सौवपुत्रकतैश्च त्रु स तुभ्यं वास्यतीति स पुनरेत्याब्रवीत् तत्रैव
 दृक्वाकिल उभगवः इह मिति मे पिता हति स्या ब्रवीत दहन्त्यमिव ददामि यः एव सत्यमवा
 दारितितस्मादेव विदुषा सत्यमेव वदितव्यं सः एष सहस्रसन्निर्मको यः नाभानेदिष्ठः उपेन
 सहस्रनमति प्रपद्ये नाका स्वर्गलोकजानाति यः एव वेदः ॥ १०४ ॥ तान्येतानि सहस्रवराणां
 त्यावक्षते नाभानेदिष्ठं बालं खिल्या वषा कपिमेव यामरुतं तानि सहस्रं शंसेद्येष्टमंत्ररिया
 त्रयजमानस्यां नरिया द्यदिनाभानेदिष्ठं रे तो स्यां तरिया द्यदि बालं खिल्याः प्राणा नस्यां
 तां तरिया द्यदि वषा कपिमात्मानं स्यां तरिया द्यद्येव यामरुतं प्रतिष्ठायाः एतं यावयेद

मैवमानुष्ये च नाभानेदिष्ठे नैव रे तो सिंच तं बालं खिल्या भिर्व्यकरोस्व कीर्तिना काक्षीवते न योनिं
 बहापयदुरीयथा तव शर्मन्मदेमेति तस्माज्ज्ञाया न्न गर्भः कनीयांसं संतं योनिं नहि नस्ति वक्षणा
 हिसक्तं सः एव यामरुतं तैवैकरोतितेनेदं सर्वमेतैवै हतमेति ययिदं किं न हश्च कृष्णमहरजुने च
 त्याग्निमारुतस्य प्रतिपदहश्चाहश्चेति पुनराह तं पुनर्निनृतं षष्ठे हनिषष्ठस्याकोरूपं मधोचोना
 ममारुतं यजत्राऽऽतिमारुतं वक्रं भिव्या हृत्य मंतो वै बकंतः षष्ठमहः षष्ठे हनिषष्ठस्याको
 रूपं जातवेदसे सुनवामसो ममिति जातवेदस्या च्युता स प्रत्नथा सहसा जायमान इति जातवेद
 स्यं समानो रक्षिषष्ठे हनिषष्ठस्याको रूपं धारयंधारयन्निजं शंसति प्रसंसाद्य अंतं स्पृवि
 भायत घथा पुनराग्रं यं पुनर्निग्रं यं तं बध्नीयान्न द्रुखं वांततो धारणा यनिहत्या त्वा दकं द्यह्ना

इयं धारयान्ति शंसति सतत्ये संत ते स्मरहेरव्यवच्छिन्ने र्यतियः एवं वे विहांसो यंतियंति ॥
 इति पंचमः प्रकाशः ॥ श्रीः ॥ यद्वा एति वप्रोतिवत
 सप्तमस्या क्रोरूपं यथेव यमम हस्तदेवतत्पुनर्य सप्तमयद्युक्तवद्यथवद्यदाश्रुमद्यतिव
 वद्यत्यथमेपदे देवतानिरुच्य यदयं लोको भुदितो यज्ञातवद्यदतिरुक्तं यत्करिष्यत्यथमस्या
 क्रोरूपमेतानि वै सप्तमस्या क्रोरूपाणि समुद्राहर्मिर्मधुमाः उदारदिति सप्तमस्या क्रो आन्यं भ
 वत्यनिरुक्तं सप्तमेहति सप्तमस्या क्रोरूपं वाग्वै समुद्राहर्मिर्मधुमाः क्षीयते तद्यदेतसप्त
 मस्या क्रो आन्यं भवति यज्ञादेवतघटं तन्ते वाचमेव तत्पुनरुपयंतिसंतत्ये संत ते स्मरहेरव्य
 व्यवच्छिन्ने र्यतियः एवं वे विहांसो यंतियंति वेस्तो मा आप्यते चंदां सिषष्टे हनि तद्यथेवाऽद आन्य

नावदानानि पुनः प्रत्यभिचारयं त्यपातयामताया एव मैवैतस्मो मां श्रुत्वां सि च पुनः प्रत्युपयंत्ययात
 यामता येयदेतसप्तमस्या क्रो आन्यं भवति तदुवैष्टु भं विष्टुप्रातः सवन एष ग्रहः आगो यो नृपशु
 चिपाउपनः प्रयतिर्यासिहा श्वांसमजानो नित्युजिः शनिनभिरध्वं सोताजी रोऽअध्वरेष
 स्वाधेवाय वइंद्रमादनासोयावशितं नित्युतोयाः सहस्त्रं प्रयहां मित्रावरुणा स्पर्द्धा गोमतानासत्यां
 रथेनानो देवशवसाया हिष्टुभिः त्रयोयैः पुदेवयंतो अर्द्धं नृशोदसाधायसासस्त्रऽएषेति प्रऽगा
 मेति वप्रोति वसप्तमेहति सप्तमस्या क्रोरूपं तदुवैष्टु भं विष्टुप्रातः सवन एष ग्रहः आत्वारथं यथो
 तयऽइंद्रं सोसु तमंधऽइंद्रेदीयऽएदि हि प्रैतु ब्रह्मण स्पतिरग्निर्नेता त्वंसो मक्रुर्भिः पिबंत्य
 पः प्रवऽइंद्राय हतऽइति प्रथमेनाक्रोसमान आतानः सप्तमेहति सप्तमस्या क्रोरूपं कयाश्रुभा

सवयसः सनीवा इति सूक्तं न जायमानो न शतेन जात इति जातवस प्रमेहनि सप्तमस्या को रूपं तदु
 कया शुभी यमेतद्वै सज्ञानं संत निस्तुक्तं यत्कया शुभी यमेते न हवाऽइडो हवाग स्यो मरुतः स्तसम
 जानत तद्यत्कया शुभी यं संसति संज्ञायाऽ एव तद्वा पुष्पं तद्यो स्य प्रियस्या कयो देवास्य कया शुभी
 यंतु त्रैष्टुभं तेन प्रतिष्ठित पदे नवनं दाधाराय तनादेवैते न न प्र अवते स्यं स मेघं स्वर्विदमिति सू
 क्तं मत्स्यन्त वादं हवन स्य दं रथमिति रथव सप्तमे हनि सप्तमस्या को रूपं तदु जागतं जगस्यो वाऽ एत
 स्य च हस्य मध्यं दिनं वहति तद्वै छंदो वहति यस्मिन्नि विद्वा यते तस्माद् जागतीषु निविदं धातिमि
 शुनानि स्तुक्ता निशस्यते त्रैष्टुभानि च जागता निचमिथुनं वै पशवः पशवश्चंदेमाः पशूनाम वरुथेत्ता
 मिहि हवामहे त्वं होहि चेर वरति हृष्टं भवति सप्तमे हनि यदेव षष्ठ्या इस्तव द्यौ रथं तं द्यौ

रूपं यद्दत्तं देराजं यदथंतरंतं वा करं यद्दत्तं देवतं तद्येद्यद्दत्तं भवति हतौ वत हृष्टस्युत भू
 वंस्यस्तोमं कंतं वा यय इथंतरं स्यात्कंतं च स्यात्तस्माद्दत्तं देवकृत्तं व्यं यद्वा वा नेति धाया युता भित्वा
 श्रनो नुमऽ इति रथंतरं स्य यो निमनुजिवर्तयति राथंतरं ह्येतदरापतेनेन पि वा सुतस्य रासितः
 इति सामपगाथः पिबवान् सप्तमे हनि सप्तमस्या को रूपं तद्यत्कया शुभी यमेते न हवाऽइडो हवाग स्यो मरुतः स्तसम
 तः ॥ २६ ॥ इडस्य नुवीर्याणि प्रवोचमिति सूक्तं प्रेति सप्तमे हनि सप्तमस्या को रूपं तदु त्रैष्टु
 भं तेन प्रतिष्ठित पदे नवनं दाधाराय तनादेवैते न न प्र अवते भिस्यं मेघं पुरुहूत मृगि यमिति सू
 क्तं यद्वा वप्रेति तदभाति सप्तमे हनि सप्तमस्या को रूपं तदु जागतं जगस्यो वाऽ एतस्य च हस्य म
 ध्यां दिनं वहति तद्वै छंदो वहति यस्मिन्नि विद्वा यते तस्माद् जागतीषु निविदं धातिमिथुनानि

स्तुतानि शस्यंते त्रैलोक्यानि च नमो भगवते नमो भगवते नमो भगवते नमो भगवते
 त्रैलोक्यानि शस्यंते त्रैलोक्यानि च नमो भगवते नमो भगवते नमो भगवते नमो भगवते
 रूपमभित्वा देव सवितरिति सवितरं यं द्वावप्रेतितदभित्ति सप्तमेहनि सप्तमस्याहो रूपं प्रेतोय
 जस्यं भवेति यावाद्यथीयं प्रेतिसप्तमेहनि सप्तमस्याहो रूपं देवाय जन्मन इत्याभिविज्ञातवस
 तमेहनि सप्तमस्याहो रूपं माया हिवनसा सहेति द्विपदाः शंसति द्विपदा देवपुरुषश्चतुष्पदाः प
 रशवः पशवः शंसते माः पशुनामरूपे तद्विपदाः शंसति यजमानमेव तद्विपदाति चैतवत् सुपशु
 प्रतिष्ठापयत्येभिरने दुर्गि र्हेतवैश्वदेवमो तसप्तमेहनि सप्तमस्याहो रूपं तान्मुगा यत्राणि गाय
 त्रतृती यवत एष च हो वैश्वानरो अजी ज्वरी र्त्यानि मासतस्य प्रतिपन्नतव सप्तमेहनि सप्त

३

मयं

म-

मस्याहो रूपं प्रवदस्त्रिदुभिमिति मातृ तं प्रेतिसप्तमेहनि सप्तमस्याहो रूपं जातवेदसे सुनवाम
 सोममिति जातवेदस्याच्युता हतवो विश्ववेदसमिति जातवेदस्य मतिरुक्त सप्तमेहनि सप्तमस्याहो रूपं
 पंता मुगा यत्राणि गाय त्रतृतीय सवन एष च हः २ यद्वेनेति न प्रेतियस्त्रितं तद्विपदा मस्याहो
 रूपं मध्ये द्वितीयमहस्तदेवेतमुनर्यदहमं यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति
 देवतानिरुच्यते यदंतरेक्षमस्मृदितं यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति
 पमेति निवा अष्टमस्याहो रूपं यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति
 एमेह न्यष्टमस्याहो रूपं तद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति वदंतर्वद्यद्विपदाति
 वो भन्मोरपि वधः सुमेधा उक्त्वा सुषसः सुदिना अदिमाह शंता हतानर आय गोपा यावत्तस्त्व

धय

५

शाल०
१६

चोयावदोजः प्रतिवांसर उदितेस्तैर्धनुः प्रत्यस्य काम्यं दुहना ब्रह्माण्डं दो पमाहि विष्णुण ५
 विन्ध्वो अग्निः सुमतिं ब्रह्मो अश्रेयसं तस्यानः सरस्वती जुषाणातिप्रभं प्रतिवदन्तर्व
 हिरुतवर्ध्ववदन्ते हन्यन्मस्याको रूपं तदुवैष्टुभं प्रातस्सवनः एष अहो विश्वानरस्य
 वस्यति मिदं सोमपाः एक इदं नेरीयः एहि ह्युज्जिष्ठं ब्रह्मणस्पते गिर्नता त्वं सोम ककुभिः
 पिबन्त्यपो ह हिंसाय गायते ति द्वितीयेनाक्रासमान आतानो एमे हन्यन्मस्याको रूपं तं साम
 त्वमिदं यास्मिन् विश्वा इति सूक्तं महद्ददमे हन्यन्मस्याको रूपं महिम्बमिदं यत एतानि सूक्तं ति
 महद्ददमे हन्यन्मस्याको रूपं विवा सोममभिष भुयत इन्द्र इति सूक्तं सर्वं गव्यं महि गृणा
 न इति महद्ददमे हन्यन्मस्याको रूपं महद्ददमे हन्यन्मस्याको रूपं महद्ददमे हन्यन्मस्याको रूपं महद्ददमे

हन्यन्मस्याको रूपं तदुवैष्टुभं तेन प्रतिष्ठितपदेन सवनं दधारायतना देवैर्न न प्रचवते तमस्य वा
 वा एथिवा सवेतसेति सूक्तं यदेत्कृण्वानो महिमानमिदं यमिति महद्ददमे हन्यन्मस्याको रूपं
 तदुजागतं जगस्यो वा एतस्य अहस्यमध्यं दिनं वदन्ति तदेतच्छेदो बहति यस्मिन्निविहीयते तस्मात्
 गतीषु निविदं धानि मिथुनानि सूक्तानि शस्यन्ते त्रैष्टुभानि च जगतानि च मिथुनं वै प्रशवः पशव
 श्वेदोमाः पशूनां मवरुधैर्मम हदन्ति सूक्तानि शस्यन्ते महद्वा अंतरिक्षमेत रिक्षस्या स्येपं च सूक्ता
 नि शस्यन्ते पं चपदा पंक्तिः पां कौ यज्ञः पां द्वाः पशवः पशवश्चंदोमाः पशूनां मवरुध्या अभित्वाश्च
 रनो नुमो भित्वा पूर्वपीतयः इति रथं तरं एष्टुभं वस्य हन्यन्मस्याको रूपं तदुवैष्टुभं प्रातस्सवनः एष अहो विश्वानरस्य
 वस्यति मिदं सोमपाः एक इदं नेरीयः एहि ह्युज्जिष्ठं ब्रह्मणस्पते गिर्नता त्वं सोम ककुभिः

ब्रा० ५

१८

सुपशुप्रतिष्ठापयति देवानामिदं वोमहृदिति वैश्वदेवं महद्दृष्टमेहन्यष्टमस्याङ्गोरूपं तान्युगायत्रा
णिगायत्रतृतीयसवनऽएष अह एष अहः ॥ ५ ॥ ॥ ५ ॥ तमना ॥ ७ ॥ ७ ॥ इति पंचमपंचिका
महानिति महद्दृष्टमेहन्यष्टमस्याङ्गोरूपं कीळं वः शहीमा रुतमिति मारुतं जं नेरसस्य बाह
धइति हधन्वदृष्टमेहन्यष्टमस्याङ्गोरूपं जातवेदसे सुनवाम सोममिति जातवेदस्यायु
ताग्नेमृकमहा असि॥ ति जातवेदस्यं महद्दृष्टमेहन्यष्टमस्याङ्गोरूपं तान्युगायत्राणिगाय
त्रतृतीयसवनऽएष अह एष अहः ॥ ५ ॥ ॥ ५ ॥ तमना ॥ ७ ॥ ७ ॥ इति पंचमपंचिका
यां तृतीयो ध्यायः ॥ ७ ॥ ७ ॥ यदस्य मानोदकं तं नवमस्याङ्गोरूपं यथैव तृतीयमहस्तदेव
तयुनर्यं नवमं यश्च वयं दत्तवद्ययुनरा हतं यत्पुनर्निर्नृत्तं यत्तवद्यत्यर्यस्तवद्यत्रिवद्यदं

३१५

तरूपं यदुत्तमे परदेवतानिरुच्यते यदसौ लोकोऽयुदितो यकुचि वक्षस्य वयस्तेति वक्षतव
यदोक्तवद्यत्तं यत्तृतीयस्याङ्गोरूपं मेतानि वै नवमस्याङ्गोरूपाण्यगन्ममहा ममसाय विष
मिति नवमस्याङ्गोऽज्यं भवति गतवन्मममेहनि नवमस्याङ्गोरूपं तदुत्रैष्टुभं त्रिष्टुप् प्रातः स
वनऽएष अह एष अहः पवीरया शुचयो दद्विरेते ते सत्ये नमनसा दीध्यानादिविषयं तारुजसः एषि
व्यामा विश्ववाराश्चिनागतं नोयं सोमऽइदं तुभ्यं सु३ च आतु प्रब्रह्माणो अंगिरसो नक्षंत सर
स्वतो देवयंतो हवंत ओ नो दिवो ब्रह्मः पर्वता दासरस्वस्य भिनो नेषिवस्य इति प्रजगंश्च विवस
स्य वक्षेति वक्षतवदोक्तवन्ममेहनि नवमस्याङ्गोरूपं तदुत्रैष्टुभं त्रिष्टुप् प्रातः सवन एष अह
स्तं तमिषाधसेमेहत्रयऽइदं स्य सोमाऽइदं नेदीयऽएदिहि प्रहूतं ब्रह्मणस्पतिरिति रग्निर्न

ब्रा० ५ तात्वं सोम कृत्विः पितृन् यपो न किः सुदा सोरथमिति तृतीयेनाङ्का समान भ्रातानो नवमेहनि नव
 मस्याङ्कोरूपं मिदं स्वाहापिबतु यस्य सोमं तिसृकं मंतो वै स्वाहा कारो तो नवममहर्नवमेहनि
 नवमस्याङ्कोरूपं गायत्मानमन भन्यं यथावेरिति स्तुक्रम त्रीम तद्वा रधानं सर्वदित्यं तो वै स्वरं तो
 नवममहर्नवमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं तिष्ठाहरीरथऽआशु युज्यमानेति स्तुक्रमं तो वै स्थित
 मंतो नवममहर्नवमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं मिमात्रत्वा पुरुतमस्य कारोरिति स्तुक्रमं धियो रथे
 ष्टमिदं तो वै स्थित मंतो नवममहर्नवमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं तैत्तु वै पुंतेन प्रतिष्ठितपदेन
 सवनं दाधारायत नादेवैतेन न प्रच्यवते प्रमं दिने पितुमद्वं ताववो इति स्तुक्रमं समानोदर्वत
 मेहनि नवमस्याङ्कोरूपं तदुक्तागतं जगत्सो वाऽएष ग्रहस्य मध्यं दिनं वहति तद्वत्तं दावहति

॥ ३३ ॥

३४ चंचलकानि रास्यं ते पंचपदा पंक्तिः पांङ्गो यज्ञः पांङ्गा पशवः पशवः छंदो मापश्रनाम वरुध्यै ४२

यस्मिन्निविहीयते तस्या जगती पुनि विदं दधाति मिथुना निस्तुक्ता निरास्यं ते चैष्टुभानि च जागतानि च
 मिथुनं वै पशवः पशवश्छंदो मापश्रनाम वरुध्यै त्वामिदं हि वामहं स्तुत्वं ह्येहि चैर वै इति हृत्पृष्ठे
 भवति नवमेहनि यद्वा वानेति धाय्या चुतं भित्वा शूरनो नुम इति रथं तरस्य यो निमनु निर्त्रयति ना
 थंतरं ह्येतदहं रायतने नैत्रिधातु शरणमिति सामप्रणायि स्त्रिवा नवमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं
 त्यस्तु पुवाजिनं देवदूतमिति ताक्ष्यो चुतः ॥ २० ॥ संवत्स्रे जगमुर्गिर इन्द्रं प्रवृत्तिरिति स्तुक्रमं गतन
 वमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं कदा भुवन्वथ ह्ययाणि ब्रह्मेति स्तुक्रमं क्षेति वदंत रूपं क्षेती ववा अंतंगत्वान
 वमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं मा ३ सत्यो यतु मघवाऽऽरुद्रा षीति स्तुक्रमं सत्यवन्नवमेहनि नवमस्याङ्को
 रूपं तत्तद्विदं पं परमं परावैरिति स्तुक्रमं तो वै परममंतो नवममहर्नवमेहनि नवमस्याङ्कोरूपं तदु
 चैष्टुभं तेन प्रतिष्ठितपदेन सवनं दाधारायत नादेवैतेन न प्रच्यवतेऽहं भुवं वस्तुनः प्रवृत्त्यतिरिति

ब्रा० ५ तावंसोमकृतुभिः पिबन्त्यपो न किः सुदा सोरथमिति तृतीयेनाङ्का समान भ्रातानेन वमेहनि न व
 मस्याङ्कोरूपं मिदं स्वाहापिबतु यस्य सोमं तिरुक्ते मंतो वै स्वाहा कारो तो न वममहर्न वमेहनि
 न वमस्याङ्कोरूपं गायत्मानमन भन्यं यथा वैरिति स्तुक्ते म जीमत द्वा रधानं स्वर्वदित्यं तो वै स्वरं तो
 न वममहर्न वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं तिष्ठा हरीरथऽ आशु पुञ्चमानेति स्तुक्ते मंतो वै स्थित
 मंतो न वममहर्न वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं मिमा उवा पुरुत मस्य कारो रिति स्तुक्ते मंधियोरथे
 ष्टमिदं तो वै स्थित मंतो न वममहर्न वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं तैजत्रैषु भंतेन प्रतिष्ठित पदेन
 सवनं दाधारायत नादे वै ते न न प्रच्यवते प्रमं दिने पितुमद्वं ताव वा इति स्तुक्ते समानो दर्कत
 मेहनि न वमस्याङ्कोरूपं तदु कागतं जगत्सो वाऽ एष ग्रहस्य मध्यं दिनं वहंति तदेत छंदो वहति

— ३३३ —

२. ५ पंचसूक्तानि शस्यंते पंचपदा पंक्तिः पांङ्गो यज्ञः पांङ्गा पशव पशव कछंदो मापश्र नाम वरुध्यै × २

यस्मिन्निविद्धायते तस्या ऋगती पुनि विदं दधाति मिथुनानि सूक्तानि शस्यंते त्रैष्टुभानि च जागतानि च
 मिथुनं वै पशवः पशवः छंदो मापश्र नाम वरुध्यै त्वामिदं हवामहे इति स्तुत्वं हो हि चैर वै इति हवामहे
 भवति न वमेहनि यद्वा वानेति धाप्या चुतभि त्वा श्रु नो नुम इति रथं तरस्य यो निमनु निर्त्रयति ना
 यंतरं होत दह रायतने नैऽ त्रिधा तु शरणमिति सामप्रगाथी स्त्रि वा न वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं
 त्यस्तु पुवा जिनं देवज्ञतमिति ताक्ष्यो चुतः २० सं वत्ते जगमुर्गिर इंद प्रवैरिति स्तुक्ते गतन
 वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं कदा भुवन्त्रथ ह्ययाणि ब्रह्मेति स्तुक्ते होति वदंत रूपं सीती ववा अंतं गत्वान
 वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं मा उ सत्यो यतु मघवाऽ ऋ जीषीति स्तुक्ते सत्यवन् वमेहनि न वमस्याङ्को
 रूपं तत्र इदियं परमं परा वैरिति स्तुक्ते मंतो वै परमं मंतो न वममहर्न वमेहनि न वमस्याङ्कोरूपं तदु
 त्रैष्टुभं तेन प्रतिष्ठित पदेन सवनं दाधारायत नादे वै ते न न प्रच्यवतेऽ ह भुवं वस्तुनः पर्यस्यति रिति

ब्रा०५ स्तुतमहं धनानि संजयामिश्रत इत्यंतो वैजितमंतो नवममहर्नवमेहनिनवमस्याहोरूपं
 २० तदुत्तरगतं जगस्योवः एतस्य अहस्यमध्यं दिनं वहंति तदेतं चंसेव हति यस्मिन्निर्विहीयते
 तस्माद्भुगतीषु निविदं धातिमिथुनानि स्तुक्तानि शस्यंते वैपु आनिव जागतानि च मिथुनं वैपु
 वः पशवः कुंदो माः पशूनामवरुध्यैतानि देवापं वा न्यानि पं वा न्यानि दशसं प
 २२ ज्ञेयः पां ज्ञाः पशवः पशवः कुंदो माः पशूनामवरुध्यैतानि देवापं वा न्यानि पं वा न्यानि दशसं प
 द्यंते सौशिनी विरा कुन्त्रं विरा कुन्त्रं पशवः पशवः कुंदो माः पशूनामवरुध्यैतानि देवापं वा न्यानि पं वा न्यानि दशसं प
 नो देवसक्तिरिति वैदे श्वदेवस्य प्रतिपदनुचरो राथंतरेह निनवमेहनिनवमस्याहोरूपं दोषा आ
 गादिति सा विजितमंतो वैगतमंतो वै नवममहर्नवमेहनिनवमस्याहोरूपं प्रवामहि द्यवी अत्राति
 द्यावापृथिवी यं भूमीः उपप्रशस्तय इति शुचिवन्तवमेहनिनवमस्याहोरूपं मिदं इषेददात्तुन

दि स्तेनोरत्राति धत्तनेत्यार्धं त्रिरा साप्तानि सुत्तत इति त्रिवन्तवमेहनिनवमस्याहोरूपं भुरेको
 विष्णुस्त्वनरो युवेति पदाः शंसति द्विपादेषु रूषश्चतुष्पादाः पशवः पशवः कुंदो माः पशूनामवरु
 रुध्यैतद्यद्विपदाः शंसति यजमानमेव तद्विप्रतिष्ठितं चतुष्पादेषु पशुषु प्रतिष्ठापयति यो विंशति च
 यस्य इति वैश्वदेवं त्रिवन्तवमेहनिनवमस्याहोरूपं ता युगा यत्राणि गायत चतुर्थी य सवनः एष
 अहो वैश्वानरो नः उत यः दद्याग्निमारुतस्य प्रतिपदनुचदा प्रयावु परावत इत्यंतो वैपरावतो तौ
 नवममहर्नवमेहनिनवमस्याहोरूपं मरुतो यस्य हि क्षय इति मारुतं क्षेति वदंत रूपं नक्षेत्री व
 वा अंतंगत्वा नवमेहनिनवमस्याहोरूपं जातवेदसे सुन वाम सो समिति जातवेदस्यो च्युता प्रा
 ग्नये वाचमीरयेति जातवेदस्यं समानोदकं नवमेहनिनवमस्याहोरूपं सनः पर्वदति द्विषः सनः

पर्वदतिद्विषतिशंसति बहुवाऽएतस्मिन् न वरात्रे किं च किं च वारणं क्रियते शांत्याऽएव तद्यस
नः पर्वदतिद्विषः स नः पर्वदतिद्विषतिशंसतिसर्वस्मादेवेनांस्तदेन सः प्रमुचति तान्पुण्य
नाणि गायत्रततो यसवन एव च हः २ २१ एव च हमुपयंतियथा वै मुरवमेव एव
षष्ठं हस्तद्यथांतरं मुरवस्य जिह्वा तालुदंता एव कंदोमाऽअथ येनैव वाचं व्याकरोति येन स्वादु
वा स्वादु च विजानाति तदमशममहर्थावेनासिकेऽएव एव च हस्तद्यथांतरं नासिके यो
रेवं कंदोमा अथ येनैव गंधानि विजानाति तदशममहर्थावेनासिकेऽएव एव च हस्तद्यथांतरं
क्ष्माः हस्तमेवं कंदोमा अथ येनैव कर्णनिकायेन पश्यति तदशममहर्थावेन कर्ण एव एव च हस्तद्यथांतरं
हस्तद्यथांतरं कर्णस्यैवं कंदोमा अथ येनैव शृणोति तदशममहः १ श्रीयं वाऽएत आगच्छंतिये

२५ श्रीवैदशममह २५

५ धतिरिह ५३

दशममह रागच्छति तस्माद्दशममहर विवाक्यं भवति मन्त्रि० यो ववादिष्मेति दुरववदं हि
श्रेयसस्तेततः सर्पति तो मार्जयंतते पत्नी शांती संप्रपद्यंतते तेषां यऽएता माकुतिविद्यास
ज्ञासमन्वारमधमिति सञ्जुयादिहरमेहरमधमिह स्वधतिरग्नेवाद् स्वाहा वाहिति
स यदि हरमेत्या हास्मिन्नेवेनां स्तके होमयती हरमधमिति यदा ह प्रजा मेवैषु तद्मयती ह
धतिरिह स्वधतिरिति यदा ह प्रजां चैव तदा च च यजमानेषु दधात्यग्ने वाधिति रथतरं स्वा
हा वाधिति एह हवानां वाऽएतान् मिथुनं यद्गृह इथं तरे देवानां मेव तन्मिथुनेन मिथुनं प्रवर्धते
देवानां मिथुनेन मिथुनं प्रजायते प्रजायते प्रजायते प्रजायते प्रजायते प्रजायते प्रजायते प्रजायते प्रजायते
सर्पति तो मार्जयंततः आग्ना प्रसंप्रपद्यंतते तेषां यऽएता माकुतिविद्यास ज्ञासमन्वारमध

मिति सङ्गुह्यादुपस्थजं धरुणं मातरं धरुणो धयनूरायस्योषमिषमूर्जमस्मासुदीधरस्वा
 हे निरायस्योषमिषमूर्जमवसंधः आत्मने च पञ्चमाने न्यश्च यत्रैवं विद्वानेतामाहुतिं हुं होति
 ३ २२ ते ततः सर्पतिते सदः संषपद्यंते यथा यथमन्यः कृत्विजो ब्युसर्पेत्सु तिसं
 र्पं कृत्वा तारस्ते सर्पराजा कृत्स्नवतः इयं वै सर्परक्षी यं हि सर्पलोराजीयं वा ७ अक्षो
 मिके वाग्रः आसीत्संतमं च मपत्रपदायगौः एभि रकृमिादितितामयं एभिर्वर्ण आवि २२
 रात्रा नारुपो यं यं कामम कामयत यद्विदं किं चोषधयो वनस्य तयः सर्वाणि रूपानि ए
 भिरनं वर्ण आविश्रानि नानारूपो यं यं कामं कामयते यः स्वं वेद मनसा प्रस्तोति मनसा
 यति मनसा प्रतिहरति वा वाशंसति वाक्कैव मनश्च देवानां मिथुनं देवानां मेव तन्मिथुनेनामि

युनमवसंधः च ततः पञ्चमाने

१ यत्ते प्रजापते

भुनं प्रजापते प्रजापते प्रजापते भुभिर्यद्वेदाथ वतुर्होतृन्होता व्याचष्टे तदेव तस्मिन् तमनु
 रांसति देवानां वा एतद्यज्ञियं गुह्यं नाम यच्चतुर्होतारस्तद्यच्चतुर्होतृन्होता व्याचष्टे देवानां
 मेव तस्मिन् यज्ञियं गुह्यं नाम प्रकाशंगमयति तदेनं प्रकाशंगमयति गच्छति प्रकाशंगमय
 एवं वेदं ब्राह्मणमनूदानं यज्ञो न छेदिति हस्माहारण्यं परे त्यदर्शं वा नुदथ्यदक्षिणा तोत्र
 स्माणमुवेक्ष्य चतुर्होतृन्व्याचक्षीत देवानां वा एतद्यज्ञियं गुह्यं नाम यच्चतुर्होतारस्तद्यच्चतुर्होतृ
 न्वाचक्षीत देवानां मेव तद्यज्ञियं गुह्यं नाम प्रकाशंगमयति तदेनं प्रकाशंगमयति गच्छति प्रकाशंगमय
 गच्छति प्रकाशंगमय एवं वेदा ४ २३ अथौदुंबरी समन्वारं भूतिः इषमूर्जमन्वारं भूतिः संवत्स
 र्वाः अन्नाद्यमुदुंबरो यद्वेद देवाः इमूर्जं व्यभंजं तततः उदुंबरः सभुवरतस्मात्सत्रिः संवत्स

रस्यपच्यतेतद्यदुंबरीसमन्वारभंतइषमेवतदुंबरीप्रजंमन्नाद्यंसमन्वारभंतैवाचंयत्तं
 तिवाग्देयकोयमेवतद्यत्तंइहर्नियत्तंइहर्वैस्वर्गलोकःसर्वमेवतत्तत्तंनियत्तंतिनदि
 वावाचंविस्मजेरन्यदिवावाचंविस्मजेरन्तहर्भोत्तव्यायपरिशिष्युर्नक्तंवाचंविस्मजेरन्य
 नक्तंवाचंविस्मजेरनुरात्रीभान्वायपरिशिष्युःसमयाविषितःस्वर्गस्यादयवाचंविस्मजे
 रंस्त्वावतमेवतद्विषतेलोकंपरिशिष्यंत्यथोरवत्त्वस्तमितऽएववाचंविस्मजेरंस्तमोभाऊ २२
 मेवतद्विषंतंभान्वाचंकुर्वंत्याहवनीयंपरीक्षंत्यवाचंविस्मजेरन्यकोवाआहवनीयःस्व
 नेर्गोलोकऽआहवनीयोयज्ञोवैतस्वर्गलोकंनस्वर्गलोकंयंतियादहनमकर्मयदस्यरीची
 चाम।प्रजापतितत्पितरमप्येत्वितिवाचंविस्मजेतेषांप्रजापतिर्वैप्रजाप्रनुप्रजायंतेप्रजापतिस्त

नातिरिक्तयोःप्रतिष्ठानेनानूननातिरिक्तंहिनस्तिप्रजापतिमेवोनौरिक्तांनान्यर्त्यर्जितियऽएवं
 विद्वांससृतेनवाचंविस्मजेतेतस्मादेवंविद्वांसऽएतेनैववाचंविस्मजेरन् ५ २४ अध्वर्युः
 इत्याहुयतेचतुर्होतृषुबहिष्यमाणस्तदाहावस्यरूपमोहोतस्तथाहोतरित्यध्वर्युःप्रतिष्ठा
 णास्यवसितेवसितेदशुषुपेदशुतेषांविंशःस्त्रुगासी २ त्राविंशमास्यमासी ३ त्रावाग्देवि
 रासी ३ त्राआधीतंबहिरासी ३ त्राकेतोअग्निरासी ३ त्राविंशतमग्निरासी ३ त्रावाग्दे
 विरासी ३ त्रासामाध्वर्युरासी ३ त्रावाचस्यतिर्होतासी ३ त्राभनउपवक्तासी ३ त्रा
 तेवाएवंयहमण्यतवाचस्यतेविधोनामन्विधेमतेनामाविधेस्त्वमस्माकंआम्नायां
 गढायांदेवाःप्रजापतिगृहपतयऽऋक्षिमराध्रुवौस्तामहिंरास्यामोयप्रजापतेस्तनूर

नुदति त्रयोदशान्नाराचान्नपत्नीचान्नादातदग्निरन्नपत्नीतदादित्यो भद्राचक्रव्या
 णीचभद्रातसोमः कल्याणीतस्य वृषो नित्ययाचापभयाचनित्ययातदा पुनर्ह्येषक
 दाचमन्त्रयत्तस्य भयाचनन्त्रयः सर्वस्य तस्माद्वाभ्यानामाचाना व्याचाना मात
 त्वाथिव्याप्यातद्वोरनाथसाचा प्रतिष्ठयाचानाथसातदेतिरप्यतिष्ठयातया
 दित्यो श्रवीचाभ्याव्याचापर्वीतमनोभ्रातृव्यातस्वप्नरः एतावावद्वादशप्रजाप
 तेः सन्त्यः एषः सन्त्यः प्रजापतिः तत्तत् सन्त्यः प्रजापतिमाप्नोति दशममहरथ ब्रह्मोद्यं वदं
 त्यग्निर्गृहपतिरिति हेकः अफुः सोमः लोकस्य गृहपतिर्वीपुर्गृहपतिरिति हेकः आ
 दुः सोमः तद्विद्वान् लोकस्य गृहपतिरसौ वै गृहपतिर्यो तपोत्येष पतिर्नैः प्रवोच हाः।

येषां वै गृहपतिर्देवविद्वान् गृहपतिर्भवति राधोति स गृहपतिराधुवंति ते यजमानाः येषां
 वा अपहितपापवापमानं देवविद्वान् गृहपतिर्भवत्यप स गृहपतिः पापमानं हते पते यजमा
 नाः पापमानं प्रतैधर्योऽअरास्मारास्म ॥ ६ ॥ २५ ॥ इति पंचमपां विकायां चतु
 र्योध्यायः ॥ ॥ जह्मराहवनीयमिह पराह आह यदेवाहा साधु करोति तदेतत्प्रादुर्धस्यत
 दमेयेति धत्ते जह्मराहवनीयमिति प्रातराह यदेवाहा साधु करोति तदेतत्प्रादुर्धस्यत
 भयेति धत्ते यज्ञोवा अहनायः स्वर्गलोक आहवनीया यज्ञ एव तस्वर्गलोके स्वर्गलोकं नि
 धत्ते यः एव वेदपोवाऽअग्निहोत्रं वैश्वदेवं षोडशकलं पशुषु प्रातिष्ठितं वेदं वैश्वदेवेनाग्नि
 होत्रेण षोडशकलेन पशुषु प्रातिष्ठितेन राधोति रोगविमहाय वामुपवस्य मन्त्रिनंदुहमा

नसौम्यदुग्धगारुणमधिष्ठितं पौसमुदयंतं मारुतं विष्णुं दमानं वैश्वदेवं बिंदुम
 मेत्रं शरोरुहीतं धावापृथिवीयमुदासितं सावित्रीं प्रजातं वैश्वं द्रिणमाणं गह
 स्पत्यमुपसन्नमसेः पूर्वीहृतिः प्रजापतेरुत्तरैर्दुहंतमेतदाग्निहोत्रं वैश्वदेवं षोडशह
 लंपशुषु प्रतिष्ठं वैश्वदेवेनाग्निहोत्रेण षोडशकलेन पशुषु प्रतिष्ठितेन राधोतियऽएवं
 द २६ यस्याग्निहोत्रं पावस्यष्टादुह्यमानोपविशेत्कातत्र प्रायश्चित्तिरिति
 तामभिमंत्रयेत् यस्माद्भिषिनिषीदसिततो नो अभयं कृधि। पशून्तः सर्वा गोपायनं
 नमो रुद्राय मीळुष इति तामुच्छापयेद्दुह्यमानोऽदिति रायुर्यज्ञपतावधात्। इन्द्राय च
 तीभागं मित्राय वरुणाय च यथास्या उदयामूधसि च मुखे चोपगृहीपादधेनां ब्राह्मणा

२५

यरथासातत्र प्रायश्चित्तिर्यस्याग्निहोत्रं पावस्यष्टादुह्यमानो वाश्रयेत्कातत्र प्रायश्चित्तिरि
 त्यशनायाह वाऽएषा यज्ञमानस्य प्रतिख्यायवाश्रयेत्तामन्तमण्यदयेच्छांतिर्वाऽअन्नं
 स्रवसाद्गवती हि भूया इति सातत्र प्रायश्चित्तिर्यस्याग्निहोत्रं पावस्यष्टादुह्यमानोऽस्य देतका
 तत्र प्रायश्चित्तिरिति सूर्ये तत्र स्कंदयेत्तदभिमुख्यं रुपे दधद्दुग्धं पृथिवीमस्तस्य दोषधीर
 त्यपस्तपद्यदापः पयोगहेषु पयोपयोऽअध्यायां पयो वस्त्रेषु पयो अस्तु तत्र याति तत्र यत्
 पारिशिषु स्यात्तेन ऊहुयाद्यलं होमाय स्याद्यगुमेवै सर्वं सिक्तं स्यादथान्यामाहुयतां दु
 ग्धातेन ऊहुयादात्वेव श्रद्धाये होतव्यं सातत्र प्रायश्चित्तिः सर्वं वा अस्य बर्हिष्यं सर्वं परि
 गृहीतं यऽएवं वै विद्वानग्निहोत्रं ऊहोति २ ॥ २० ॥ असौ वा अस्य दियो रूपः पृथि

हो
 दग्निहोत्रमुभयेषु ह्यते यद स्तमिते सायं जुहोत्यु दिते प्रातस्मादुदिते त्वं
 चतुर्विंशे हवै संवत्सरे नुदित होमी गायत्री लो कमा प्रोति द्वादश उदित होमी शयदा
 दो संवत्सरा व नुदिते जुहोत्यु थहो स्ये को हुतो भवत्यथय नुदिते जुहोति संवत्सरेण
 व संवत्सरा मा प्रोतियः एवं विद्वानुदिते जुहोति तस्मादुदिते होतव्यं मे ह वा अहोरात्र
 यो सो जसि जुहोति यो स्तमिते सायं जुहोत्यु दिते प्रातरग्नि नावते जसा रात्रि स्ते ज
 स्व त्यादित्येन ते ज सा हस्ते ज स्वद सो रात्रयो हस्ते हास्यते जसि कृतं भवति यः ए
 वं विद्वानुदिते जुहोति तस्मादुदिते होतव्यं ॥ ४ ॥ एव २५ ॥ एते हवै संवत्सरे
 च केयदहोरात्रे नाभ्या प्रवत संवत्सर मेति यथो नुदिते जुहोति यथैकतश्च कृण्वत

या त्तादृक् दथयः उदिते जुहोति यथो भयतश्च कृण्वत यान्ति प्रमथानं समश्नुवीत तादृक् त्वे देषाभि
 यजुगाथाणीयते ॥ इह इधं तर्भ्यामिदमेति युक्ते यद्वृतं भविष्यच्चापि सर्वं ॥ ताभ्यामि यादानी नाथाय
 प्रीतो दिवै वा न्यजुहो यान्ति क्रम न्यदिति राथं तरो वै रात्र्यो हर्षा हतमग्निर्वै रात्रमादित्यो हृदते हवा एनं
 देवते श्रुत्वा विष्णुर्गर्गं लोकं गमयतो यः एवं विद्वानुदिते जुहोति तस्मादुदिते होतव्यं तदेषाभिय जगा
 थाणीयते ॥ यथा ह वा स्मृतिर्येन यायाद ह्युत्वा न्यदुपयो जनायाः एवं यतिने बहवो जनासः पुरो दया
 जुहोति यग्निहोत्रमिति तावा एतां देवता प्रयतीं सर्वमिदमनु प्रैति यदिदं किंचैतस्ये हादं देवता
 या अनुचरं सर्वं यदिदं किंचैतस्मानुचरवत देवता विंदते ह वाऽ अनुचरं भृत्यस्यानुचरो यः ए
 वं वेद स एष एकदि तिथिः स एष जुहोति सति तद्यदहो गाथा भवत्यनेन समे न सा सो
 भिशस्ता देन स्वतो वाप हरा देनः ॥ एका तिथि मय सायं तणा द्वि वि सानि स्तेनो अयसो जल

रत्यवहवसऽएकतिथिः सऽएषऽऽकृत्वसत्येतांवाचसदेवतामपराहियोलमग्नि
 होत्रावसंभानिहोत्रं जुहोति तमेवादेवतापरुहापरुण ह्यस्माच्चलोकादमुष्मात्रोभाभ्यां
 योलमग्निहोत्रायसंभानिहोत्रं जुहोति तस्माद्योलमग्निहोत्रायस्याहुऽहुयान्नस्मादाहुर्न
 साममातधिरपरुथऽइत्येतहसमेवतद्विहमिगराज्ञानश्रुतेयऽअदितहोमिनमेकादशा
 क्षमानुततवमुवाचप्रजायामेनंविज्ञातास्मोयदिविवादान्हुहोत्यविद्वानेति तस्योह २०
 कादशाक्षराष्टमिध्वप्रजावध्ववराष्टमिवहवाऽअस्यप्रजाभवति यऽएवंविद्वानुदिते जु
 हति तस्मादुदिते होतव्यं ॥ ५ ॥ ३॥ उचभुखुवाआदित्य आहृणीयेतरस्मीत्संदधाति क
 सयानुदिते जुहोति यथा मारायवावत्सायवाज्ञातायास्तमं प्रतिदध्यात्ताछुदथयऽउ
 दिते जुहोति यथा कुमारायवावत्सायवाज्ञाय तोरस्तव नंप्रतिदध्यात्तादत्तमस्मै प्रति
 कु २

दध्यात्ताधीयमानमुनयोर्लोकयोरंनाद्यमनुप्रतिधायतेस्माच्चलोकादमुष्मात्रोभाभ्यांसयो
 नुदिते जुहोति यथापुरुषायवाहस्तिनेवाप्रयतेहस्तऽआदध्यात्तादत्तदथयउदिते जुहोति
 यथापुरुषायवाहस्तिनेवाप्रयतेहस्तऽआदध्यात्तादत्तमेवऽएतन्नैवहस्तेनोर्ध्वहत्वा
 स्वर्गलोकाऽआदधाति यऽएवंविद्वानुदिते जुहोति तस्मादुदिते होतव्यमुचभुखु
 वाआदित्यः सर्वाणि भूतानि प्राणयति तस्मादेनं प्राण इत्यावक्षते प्राणस्तस्य संप
 तिहुतं भवति यऽएवंविद्वानुदिते जुहोति तस्मादुदिते होतव्यमपहवैसत्यं वदसत्यं हु
 हति योऽस्ति भित्तसायं जुहोत्यदिति प्रातर्भुवस्वस्वराश्मान् ज्योतिर्ज्योतिरग्नि
 भित्तसायं जुहोति भुवस्वरां ३ सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यऽशतप्रातः सत्यं होस्य

वदतः संत्येजुं भवति यः एवं विद्वानुदिते जुहोति तस्मादुदिते होतव्यं तदेवाभिपद्यतां यागा
यते। प्रातः प्रातः नृतं ते वदंति पुरोदया जुहोति ये नि होत्रं ॥ दिवा कीर्त्यं मदिवा कीर्तयंतः स
र्यो ज्योतिर्न तदा ज्योतिरेषामिति ॥ ६ ॥ ३१ ॥ प्रजारतिर कामयत प्रजायेत यम्यान्स्यामिति
सतपोतप्यत सतपस्तप्तेमी लोकान सृजत पृथिवीमंतरिक्षं दिव्यं तां लोकान भ्यतपतेभ्यो
भित्तमेभ्यस्त्रयो वेदः अजायंतः ऋग्वेद एवाग्नेरजायत यजुर्वेदो वायोः सामवेदः आदि २९-
त्यातान्वेदान भ्यतपतेभ्यो भित्तमेभ्यस्त्रिणिशुक्र एपजायत भूरित्येव ऋग्वेदादजा
यतं भुव इति यजुर्वेदास्वारतिसामवेदात्रानि शुक्राण्यभ्यतपतेभ्यो भित्तमेभ्यस्त्रयो
वर्णा अजायन्ता कारु कारो मकार इति ताविक धासमभरतं दत्तत्वे ३ दो ३ मितितस्मा
४५ त्रिणि ज्योतीष जायत नानिरेव पृथिव्या अजायत वायु रं न रिक्षा ददित्यो नि उस्ता नि ज्योतीष भ्यतपते
नेति तमे जा